

27 februarie 2015

Toți se adunaseră în jurul mesei. Nimeni nu scotea o vorbă. Unii priveau în jur, alții la masă, iar fratele decedatului plângea. El era înmărmurit, neînțelegând tumultul de emoții care îl acapara în acele momente. Știa doar că nu mai putea suporta să stea încă o secundă în acea încăpere. Dorea să iasă pentru a lua o gură de aer.

— Bogdaproste pentru pomană! Apreciez că ai putut ajunge.

— Să fie primit, odihnească-se în pace!

În timp ce mama lui împărțea pomană, el a ieșit din casă. Se plimba prin cimitir, încercând să deslușească ce simțea. Golul său lăuntric se estompa cu fiecare pas pe care îl făcea prin cimitir. Cât trecea mai departe, pe lângă mormintele celorlalte persoane, își găsi într-o oarecare măsură liniștea interioară.

În curând, acesta va fi și destinul meu. Oare sunt pregătit? Ce se află dincolo de existența pământească? De ce îmi pun atâtea întrebări? De ce mă afectează? El a plecat și ne-a abandonat pe mine și pe mama. De ce încă îmi pasă de străinul care stă în coșciug? E tatăl meu doar cu numele, nu a fost alături de mine niciodată. Ar trebui să trec ușor peste moartea lui. Cred că ceea ce simt nu are neapărat legătură cu el, ci mai degrabă cu o situație atât de umană prin care trecem cu toții. Moartea.

Aceste gânduri, din ce în ce mai puternice, nu-i dădeau pace. Starea emoțională i se îmbunătăți și putea verbaliza lăuntric tot ce simțea. Se opri la mormântul bunicii sale, la câțiva pași de capelă. Acest mormânt avea o placă mare de beton pe post de ușă a cavoului, o cruce gri și o poză ovală care îi înfățișa pe ea și bunicul lui. Bunica murise când el avea aproape 3 ani și nu-și mai aducea aminte nimic despre ea. În ciuda acestui fapt, simțea o conexiune puternică. Nu era prima dată când a vizitat-o, iar faptul că stătea lângă piatra funerară a bunicii îl liniștea. Se simțea ascultat, deși nu se auzea nimic în afară de crivăț. Unele persoane poartă un monolog cu pietrele funerare, dar el simțea că vorbele sunt de prisos, cel puțin deocamdată.

Prietenul lui din copilărie se îndrepta lent spre el. Urmă o pauză scurtă, fiind afectat de situație și neînțelegând de ce a plecat de la priveghi.

— De ce nu stai cu tatăl tău?

— Mă doare capul când stau acolo. Am ieșit pentru o gură de aer.

El își măsura cuvintele pentru că nu dorea să pară afectat de emoții. Era ceva ce practica dintotdeauna, nefiind un comunicator foarte bun. Îi era atât de greu să verbalizeze, încât ceilalți nu puteau să-l înțeleagă, așa că dezvoltase o capacitate de a rămâne static, de parcă ar fi lipsit emoții în situații dificile. Situația în sine nu era tensionată, ci modul în care era percepută o făcea să devină astfel. După o scurtă pauză, prietenul său relua discuția:

— Ai să te întorci înăuntru?

— Vreau doar să stau puțin singur, să respir o gură de aer curat. Bine că s-a ocupat mama de tot, de tradiții...

— Mereu te-ai opus lor, încă de când te știu.

— Să înțeleg că tu ești religios?

— Nu neapărat, dar îmi găsesc o oarecare alinare știind că sunt respectate obiceiurile.

— Tradițiile sunt o piedică în calea progresului. Sunt un cadavru al înțelepciunii. N-au nicio valoare în ziua de azi. Ritualuri vechi de sute sau mii de ani, repetate mecanic, lipsite de substanță sau însemnătate. O batjocură. Fac asta doar pentru că și-a dorit mama. Astfel, sunt mai mult obligat, nu o fac din proprie inițiativă.

— Măcar atât. Oriunde ar fi tatăl tău, știi că acest ritual îl va ajuta. Sau te va ajuta pe tine.

— Tata este pe masă și nu văd cum o serie de cântece l-ar putea ajuta. N-ai nicio garanție că se află ceva după moarte. Cât despre mine, nu știu dacă mă ajută neapărat. Lasă-mă puțin singur. Îmi voi reveni și voi veni după slujbă să mergem să-l înmormântăm.

Și astfel, prietenul său se întoarce. Între timp, se adunaseră mai mulți oameni, rude, prietene ale mamei sale, colegi de muncă. El stătea singur, îngândurat, privind în depărtare la pietrele funerare așezate în cimitir, pe o bancă de piatră și cu fața la mormântul bunicii. *Mamaie, nu știu dacă mă privești acum, dar mă simt liniștit în preajma ta, deși ai murit când eu eram foarte mic. Cumva am rămas șocat când am aflat ce se întâmplase. Nu înțelegeam atunci și am considerat că ai plecat și nu te vei mai întoarce niciodată. Tataia zicea că am vărsat o lacrimă. În fine, stau și fumez o țigară acum. Repetarea unei acțiuni caracteristice vouă mă ajută să vă simt aproape. Chiar dacă el a murit de cancer la plămâni, simt cumva că sunteți mai aproape când repet o*

acțiune la care voi ați luat parte în timpul vieții. Cum mama are ritualurile ei împrumutate de la biserică, așa le am și eu pe ale mele. Nu știu ce simt. Legat de tata, nu simt frustrare sau ură pentru că ne-a abandonat pe mine și pe mama. Simt doar nepăsare. Orgoliul meu nu mă lasă să-mi pese de un om care mi-a zis că nu sunt copilul pe care și l-a dorit, un om care la un an după nașterea mea a plecat. În schimb, când îl văd acolo, rece și neînsuflețit pe masă, rămân îngândurat și nemișcat. Parcă mă uit în abis. Când îl văd la finalul vieții lui – sau mai bine spus, văd absența vieții din el – mă gândesc că peste ceva timp, fie 5 sau 50 de ani, și eu voi sta nemișcat, ca și el, fără viață.

Deși peisajul natural al câmpiei acoperite cu zăpadă era plăcut, atmosfera locului îi crea o stare paradoxală, atât de agitație, cât și de liniște. Ceva lăuntric nu se simțea nicidecum în regulă și nu era vorba doar de tatăl său ori de anxietatea legată de moarte. Simțea o schimbare profundă ce nu putea fi verbalizată în cuvinte sau explicată logic. După ultimele fumuri de țigară se ridică și porni. La scurt timp după ce ajunsese, au apărut patru oameni care au luat coșciugul de fiecare colț ca să-l ducă la groapă. Odată ajunși, mama lui luă o bucată de pământ în palmă.

— Ia o bucată și arunc-o peste coșciug, îi zise.

El oftă greu. Încă o tradiție pe care nu o înțelegea și la care lua parte mai mult din obligație, nu din plăcere. Aruncă bucata de pământ și într-un mod ironic se gândi: *deci de aici e vorba „din pământ viu și în pământ te vei întoarce“*. După ce l-au îngropat, mama a împărțit pomana invitaților. Tradiția spune că se împarte ceea ce i-a plăcut mortului în timpul vieții. După o oră, invitații au început să plece.

— Mergem acasă? o întrebă el.

— Da.

— În sfârșit...

În mintea lui continuau să apară alte întrebări fără răspuns. *Ei vorbesc de rai și iad, dar de unde știm cu adevărat ce se află dincolo? Și mai ales, cum a început totul? Care este cu adevărat începutul creației?*

Întrebări care, pentru moment, nu aveau un răspuns. La final de viață realizezi că important nu este câți ani ai trăit, ci cât ai trăit în toți acei ani. Viața și moartea se află într-un joc de-a șoarecele și pisica. Și oriunde s-ar fi dus viața, moartea era pe urmele ei.

15 decembrie 2020

Ajuns într-un loc asemănător cu cel de acum cinci ani, nu erau gânduri care îi reveneau în minte, ci doar o stare de amorțeală și neputință. Deși atunci când murise tatăl său avusese o stare de nepăsare, acum emoțiile sale erau amplificate. Abia putea să meargă sau să vorbească. Se afla la înmormântarea fratelui tatălui său, singura persoană care a plâns în acea zi de februarie.

În capelă se aflau câteva persoane, printre care verișoara sa, mătușa, câteva rude îndepărtate, toate așteptând restul persoanelor pentru a începe ceremonia – colegii de muncă, prietenii de familie, dar și pe preot.

— Of, de ce ne-ai lăsat, de ce ai fost luat de lângă noi? striga mătușa îngenuncheată la poalele coșciugului.

Verișoara stătea lângă el, încremenită de șocul morții tatălui ei. Încet, au început să vină mai mulți oameni. În jur de 50 de persoane se aflau acum în capelă sau în fața acesteia. Majoritatea erau rude, prieteni apropiați sau colegi de muncă. Nimeni nu putea să zică nimic, stând în tăcere sau vorbind în șoaptă cu persoanele de lângă ei. După ceva timp, mătușa își reveni în simțiri și le mulțumi tuturor celor prezenți.

După 10 minute, timp în care oamenii au început să vorbească unii cu ceilalți, prezentându-și condoleanțele familiei, sosi preotul. Împreună cu el, patru bărbați care să ducă coșciugul spre groapă. Era mijlocul iernii, un aer greu de respirat, iar povara resimțită de el era mai mare decât la moartea tatălui său. Aceleași gânduri, aceleași dubii legate de viitor și de viață, brusc își făceau încă o dată apariția în mintea sa. În timp ce parcurgeau drumul în spatele celor patru bărbați care cărau coșciugul, contemplarea îi luase sfârșit când verișoara sa țipă în agonie după tatăl pierdut. Acel țipăt de agonie, de durere pură, acea emoție care nu mai putea fi ținută sub control îl bântuie și astăzi. Neputința pe care o are orice om în fața unor evenimente tragice este prezentă, iar disperarea cauzată de ele poate apărea în orice moment.

El a încercat să-și consoleze verișoara cum a crezut de cuviință. Între timp, a început slujba de înmormântare, cu toate tradițiile care erau o obișnuință timp de secole. În schimb, în mintea lui apăruse un alt gând, un gând care-l tortura mai mult decât toate celelalte. Îl văzuse pe unchiul său, care acum stătea la trei metri sub pământ și căruia îi erau aruncate bucăți de pământ peste cavou, în urmă cu o săptămână, fiind sănătos tun. Se gândi cum dintr-o acțiune nefericită azi poți să fi bine, iar mâine poți fi mort. Efemeritatea și fragilitatea unei vieți umane îi creau un sentiment complet și total acaparant de nesiguranță în legătură cu tot ce se afla în jurul lui. Întâmplarea făcuse ca el, aflându-se la masă, să se fi înecat cu un os care i-a tăiat aorta. Deși a fost chemată ambulanța, acesta a sângerat, fiind adus la spital în stare critică. Chiar în ziua decesului, el și alți membri ai familiei au fost duși la o clinică specială pentru donat sânge. În timp

ce așteptau ca ceilalți să ajungă, verișoara lui a aflat vestea. Instantaneu, el cu verișoara și mătușa lui au intrat în sală și s-au așezat. Fiecare stătea separat, pe bănci diferite. Toți trei erau retrași din interacțiunea unuia cu celălalt, încercând să rezolve problematica emoțională cum putea fiecare mai bine.

În cazul meu, tata era de luni bune grav bolnav și am reușit într-o oarecare măsură să accept faptul că tragedia urma să aibă loc. Însă pentru verișoara și mătușa mea a venit ca un șoc, dintr-o acțiune la care nimeni nu s-ar fi gândit că ar putea avea acest final. Unii oameni ar spune că „atât i-a fost merit să fie“, dar nu e o idee cu care aș putea fi împăcat, nu când pierzi pe cineva drag. În momentele acestea simt golul lăsat de moarte. La oricâte înmormântări aș lua parte, nu este un sentiment cu care m-aș putea obișnui vreodată. Din contră, cred că cu cât trec prin mai multe, cu atât simt că cedez din ce în ce mai tare și cad pradă disperării. Cred că fiecare om resimte o pierdere a unei persoane apropiate în felul său unic, dar în același timp consider că există un tipar de emoții resimțit de fiecare. Unii oameni se închid în ei și refuză comunicarea cu exteriorul, alții se înconjoară de oameni încercând să pună la distanță evenimentul, atenția fiindu-le distrasă de persoanele din jur, unii se refugiază într-o activitate specifică pe care o duc la nivel de obsesie. Astfel, șocul resimțit se diminuează. Cumva, timpul ne ajută să trecem peste anumite evenimente din viața noastră. Acum, cel puțin, cred că timpul închide rănilile, însă doar moartea le vindecă în adevăratul sens al cuvântului.

Ajuns acasă, stătea singur în camera sa, încercând să treacă peste toate cele întâmplate în acea zi. Avea o stare letargică, dar în același timp neliniștită. Încercase să doarmă,

dar corpul îi tremura, ceea ce îl împiedica din a se odihni. Adormi într-un final aproape de dimineață, doar pentru patru ore. Ceea ce nu știa încă era că aceste insomnii erau doar începutul.

Tenebre

Într-o seară târzie de mai, în bucătăria sa mică și plină de regrete, reflecta asupra amintirilor. Deși au trecut câțiva ani de la cele întâmplăte cu tatăl și unchiul său, un sentiment rece de gol se răsfrângea încet asupra întregii sale ființe. Ce nu reușea el să-și amintească erau întâmplările tumultuoase din copilăria sa. Apatic, își aprinse o țigară și privea tavanul galben pal acoperit de ani și fum.

Ce vreau să fac cu viața mea? De ce îmi lipsește motivația de a face ceva? Uneori mă gândesc că nu are niciun rost, nimic nu mă poate scoate din starea pe care o am. Mă simt de parcă am murit acum mult timp pe interior. Durează o eternitate apăsătoare până când această stare se va manifesta fizic, până când îmi va ceda în sfârșit corpul și voi dispărea de aici. Nu mai am deloc amintiri din copilărie, doar fragmente vagi ale celor întâmplăte, iar acum nu am pe cine să întreb cum eram atunci. O pâclă neagră se află peste gândurile mele, peste amintirile mele, iar mereu când încerc să-mi amintesc, să vad prin ochii minții, singura imagine care îmi apare este o lagună plină cu liane și pe mine chinuindu-mă să trec printre ele. Tot ce văd sunt liane, crengi, frunze și viță, pe care încerc disperat să le tai. Cu cât mă chinui mai mult, cu atât apar mai multe, calea fiind și mai

blocată. Uneori, nici lumina nu se poate vedea printre ele. Se simte ca o noapte cu lună plină, iar eu sunt cufundat în apă până la gât, încercând să ies. Alteori se simte de parcă sunt cufundat complet în adâncuri. Deși încerc să ies, să mă îndrept spre razele apei de la suprafață în care sunt reflectate razele lunii, nu reușesc, iar distanța devine din ce în ce mai mare. Uneori sunt atât de aproape de suprafață, iar în secunda următoare mă trezesc pe fundul oceanului, încercând încă o dată să ies. Un cerc nesfârșit, fără însemnătate, în care parcă sunt blestemat să rămân sub apă, înecându-mă încontinuu, fără nicio cale de scăpare.

Amintirile pe care le avea despre copilărie erau doar frânturi, deoarece ființa lui nu dorea să-și amintească. Pe parcursul copilăriei sale, starea de spirit îi era precum o piatră pe inimă, o senzație de gol interior fizic, în care abia putea să respire. Se depersonaliza și rămânea blocat. Acest gol era atât de puternic, încât nu putea să se miște, să gândească. Doar privea în gol, alienat de el și restul lumii. Când era mic, a fost traumatizat de persoanele și evenimentele prin care a trecut. Fiecare a rupt o bucățică mică din sufletul său, până când nu a mai rămas aproape nimic. Fiecare eveniment și acțiune generată a creat și a accentuat sentimentul său de gol, ca niște pietricele care cădeau rând pe rând într-o apă stătătoare. Creau încet valuri, iar cu cât intensitatea trăirii era mai puternică, valurile și starea de gol deveneau și ele exponențial mai puternice.

Dar poate cea mai marcantă întâmplare din copilăria sa a fost perioada școlară din ciclul primar și gimnazial, o perioadă din care are foarte puține amintiri, dacă nu aproape deloc. Aceasta se datorează faptului că amintirile sale erau reprimare. Copilăria sa a fost una în care era hârțuit de ceilalți

copii, de profesori și chiar de părinții copiilor. Hărțuiala era verbală, în ultimii ani chiar și fizică. Faptul că era privit ca „oaia neagră“, detestat de anumite persoane și chiar privit ca un handicapat de majoritatea din jurul lui l-a făcut să se detașeze de oameni. Astfel, schimbarea de la un copil voios, plin de viață, într-unul care s-a retras din societate și de lângă persoanele din jurul său a fost treptată. Acum era singur, nu avea prieteni sau cu cine să poată comunica. În mare parte se considera un inadaptat. O întâmplare marcantă din acest ciclu primar a fost în clasa a II-a, când învățătoarea lui l-a dus din clasă în clasă și le-a spus tuturor că nu așa ar trebui să se comporte un copil, transformându-l într-un exemplu negativ pentru toată școala.

Uneori mă întreb: oare există ceva mai mult de la viață? Oare tot ceea ce reprezintă viața e doar trezit, muncă, pauză de masă, muncă, mers acasă și somn? Absurditatea existenței mă pândește la fiecare colț și simt că orice aș face, niciodată nu voi fi împăcat cu rezultatul acțiunilor mele. Într-o existență în care ceea ce vreau să aleg nu poate fi obținut, nu-mi rămâne decât să nu aleg nimic. Sincer să fiu, mă gândeam că dacă nu aleg nimic ar trebui să-mi găsesc într-un final liniștea. Doar că nu este așa. Nu știu de ce îmi zic toate astea acum, e aceeași discuție eternă care nu duce nicăieri. În fine, când nu ai cu cine vorbi, măcar tu să te ascuți pe tine. Măcar tu să fii sincer față de tine. În legătură cu liniștea, credința mea în nimic nu duce la ea. Singurul lucru pe care îl am de pe urma ei e faptul că nimic nu mă motivează, totul mi se pare o trecere spre nimic, lungă și apăsătoare. E trist să știi că ai destul timp încât să poți să mori încet. Iar apăsarea necruțătoare a timpului devine din ce în ce mai greu de suportat cu disperarea care apare în fiecare zi. Când îți spui

cu o seară în urmă că „poate mâine va fi altfel“, apoi realizezi că totul este exact la fel... Aceași scârbă față de existență, aceeași rutină, același sentiment de gol, aceeași lipsă te fac să vrei să distrugi însuși sistemul în care ai crezut atât de mult timp. La limita conștiinței, cred că noi toți ne gândim din când în când la această „lumină de la capătul tunelului“, dar cei mai mulți dintre noi nu au curajul să stea față în față cu abisul. Uneori, mi-aș dori să cred într-o absurditate modernă, să cred că viața e mai mult decât o rutină, decât o simplă perioadă de trecere de la ea la moarte, să cred că viața în sine chiar are o însemnătate, dar nu am ce face. Poate mi-am lăsat valorile să decadă, poate a fost vina mea. De asta, o parte din mine mă detestă. Uneori, nu pot nici măcar să mă uit în ochii mei în oglindă fără să simt furie față de mine. Și nu mă urăsc doar pe mine. Urăsc sistemul în care trăiesc, însăși viața de care am parte!

Și astfel, existența sa mizerabilă continua *ad infinitum*. Trăia de pe o zi pe alta, indecis. În lipsa alegerii, drumul îi era deja stabilit, dar nu de el. Și pe acest drum pe care era obligat să meargă, nealegând un altul, erau doar spini, otrăvuri ale sufletului, agonie și neființă.